

Foreløbig udgave

DOMSTOLENS DOM (Tiende Afdeling)

30. maj 2018 (*)

»Præjudiciel forelæggelse – social sikring af vandrende arbejdstagere – koordinering af de sociale sikringsordninger – forordning (EF) nr. 883/2004 – materielt anvendelsesområde – artikel 3 – erklæring fra medlemsstaterne i henhold til artikel 9 – overgangspension – kvalificering – lovbestemte efterlønsordninger – ikke-anvendelse af reglen om sammenlægning af perioder i henhold til artikel 66«

I sag C-517/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (appeldomstolen i Gdańsk, III. afdeling for arbejdsret og social sikring, Polen) ved afgørelse af 20. september 2016, indgået til Domstolen den 4. oktober 2016, i sagen

Stefan Czerwiński

mod

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku

har

DOMSTOLEN (Tiende Afdeling)

sammensat af fungerende afdelingsformand A. Borg Barthet, og dommerne M. Berger og F. Biltgen (refererende dommer),

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku ved A. Boćtruczyk, radca prawny,
- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,
- den danske regering ved J. Nymann-Lindegren, M.N. Lyshøj og C. Thorning, som befuldmægtigede,
- Europa-Parlamentet ved A.-M. Dumbravan og A. Pospíšilová Padowska, som befuldmægtigede,
- Rådet for Den Europæiske Union ved A. Norberg og K. Pleśniak, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved D. Martin og A. Szmytkowska, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, 3 og 9, samt gyldigheden af artikel 66 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT 2004, L 166, s. 1, berigtiget i EUT 2004, L 200, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 465/2012 af 22. maj 2012 (EUT 2012, L 149, s. 4) (herefter »forordning nr. 883/2004«).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Stefan Czerwiński og Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku (socialsikringsinstitut, sygesikringen i Gdańsk, Polen) (herefter »ZUS«) vedrørende sidstnævntes afslag på med henblik på tildeling af en overgangspension at tage hensyn til bidragsperioder, der svarer til beskæftigelse, som den berørte har udøvet i andre medlemsstater i Den Europæiske Union eller Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS).

Retsforskrifter

Aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde

3 Artikel 29 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af 2. maj 1992 (EFT 1994, L 1, s. 3) har følgende ordlyd:

»For at gennemføre den frie bevægelighed for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende sikrer de kontraherende parter, hvad angår social sikring, arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende og deres ydelsesberettigede pårørende, som fastsat i bilag VI, navnlig:

- a) sammenlægning af alle tidsrum, der i de forskellige nationale lovgivninger tages i betragtning med henblik på at indrømme og opretholde retten til ydelser og på beregning heraf
- b) betaling af ydelser til personer, der bor inden for de kontraherende parters område.«

4 Bilag VI til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, som ændret ved Det Blandede EØS-udvalgs afgørelse nr. 76/2011 af 1. juli 2011 (EUT 2011, L 262, s. 33), opregner i punkt I med overskriften »Koordinering af almindelige sociale sikringsordninger« forordning nr. 883/2004 med senere ændringer.

EU-retten

5 Følgende fremgår af 33. betragtning til forordning nr. 883/2004:

»Denne forordning skal omfatte lovbestemte efterlønsordninger for at sikre ligebehandling og mulighed for eksport af efterlønsydelser samt tilkendelse af familieydelser og sygehjælpsydelser til de pågældende i henhold til denne forordnings bestemmelser; imidlertid bør reglen om sammenlægning af perioder for erhvervsperioden af retten til disse ydelser ikke medtages, da der kun findes lovbestemte efterlønsordninger i meget få medlemsstater.«

6 Denne forordnings artikel 1 med overskriften »Definitioner« har følgende ordlyd:

»I denne forordning forstås ved udtrykket:

[...]

x) »efterløn«: alle kontantydelse, bortset fra arbejdsløshedsydelse og førtidig alderspension, som fra en bestemt alder udbetales til en arbejdstager, som har indskrænket, indstillet eller suspenderet sin erhvervsmæssige virksomhed, indtil det tidspunkt, hvor han har ret til alderspension eller til en førtidig alderspension, og hvis tilkendelse ikke er betinget af, at han stiller sig til rådighed for arbejdsformidlingen i den kompetente stat; ved »førtidig alderspension« forstås en ydelse, der tilkendes, inden en person når den sædvanligvis påkrævede alder for at være pensionsberettiget, og som enten fortsat udbetales, når den pågældende har nået denne alder, eller erstattes af en anden alderdomsydelse

[...]

7 Den nævnte forordnings artikel 3 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer i stk. 1:

»Denne forordning finder anvendelse på enhver lovgivning om social sikring, der vedrører:

[...]

d) ydelser ved alderdom

[...]

i) efterløn

[...]

8 Samme forordnings artikel 6 har følgende ordlyd:

»Medmindre andet er fastsat i denne forordning, medregner den kompetente institution i en medlemsstat, hvis lovgivning gør:

- erhvervelse, bevarelse, varighed eller generhvervelse af retten til ydelser
- dækning i henhold til lovgivningen eller
- adgang til eller fritagelse for tvungen forsikring, frivillig forsikring og frivillig fortsat forsikring

betinget af, at der er tilbagelagt forsikrings-, beskæftigelses- eller bopælsperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, i nødvendigt omfang forsikrings-, beskæftigelses- eller bopælsperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der er tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning, som om der er tale om perioder, der er tilbagelagt efter den for pågældende institution gældende lovgivning.«

9 Artikel 9 i forordning nr. 883/2004 fastsætter:

»1. Medlemsstaterne giver skriftligt Europa-Kommissionen meddelelse om de erklæringer, der er fremsat i henhold til artikel 1, litra l), de love og ordninger, der er omhandlet i artikel 3, de indgåede overenskomster, der er nævnt i artikel 8, stk. 2, de minimumsydelser, der er omhandlet i artikel 58, og den manglende forsikringsordning, der er nævnt i artikel 65a, stk. 1, samt om

væsentlige ændringer. I meddelelserne angives den dato, fra hvilken denne forordning finder anvendelse på de ordninger, der er anført af medlemsstaterne heri.

2. Disse meddelelser fremsendes hvert år til Europa-Kommissionen og offentliggøres i nødvendigt omfang.«

10 Denne forordnings artikel 66 bestemmer, at »[n]år retten til efterløn i henhold til gældende lovgivning er betinget af, at der er tilbagelagt forsikringsperioder, beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, finder bestemmelserne i artikel 6 ikke anvendelse«.

Polsk ret

11 I henhold til artikel 3, stk. 1, i ustawa o emeryturach pomostowych (lov om overgangspensioner) af 19. december 2008, konsolideret udgave (Dz. U. af 2015, position 965) (herefter »lov om overgangspensioner«) er arbejde under særlige vilkår arbejde, som er forbundet med risikofaktorer, der med tiltagende alder med stor sandsynlighed kan forårsage varige helbredsskader, og arbejde, som udføres under særlige arbejdsbetingelser, der er påvirket af naturkræfter eller teknologiske processer, som trods anvendelse af tekniske, organisatoriske og medicinske forebyggende foranstaltninger stiller arbejdstagerne over for udfordringer, der overstiger deres evner, som på grund af aldringsprocessen allerede før pensionsalderen er nedsat i et omfang, der vanskeliggør arbejdet i den hidtidige stilling. En liste over arbejde under særlige vilkår findes i bilag I til denne lov.

12 Den nævnte lovs artikel 3, stk. 3, definerer arbejde af særlig art som arbejde, der indebærer et særligt ansvar og særlige fysiske og psykiske evner, og som på grund af den til aldringsprocessen knyttede nedsættelse af de fysiske og psykiske evner før opnåelsen af pensionsalderen ikke længere kan udføres behørigt, således at den offentlige sikkerhed, herunder andre menneskers helbred og liv, ikke udsættes for risiko. Bilag II til samme lov indeholder en liste over arbejde af særlig art.

13 Artikel 4 i lov om overgangspensioner fastsætter de betingelser, der skal være opfyldt for at opnå retten til overgangspension. Arbejdstageren skal således:

»1) være født efter den 31. december 1948

2) i mindst 15 år have udført arbejde under særlige vilkår eller arbejde af særlig art

3) være mindst 55 år (kvinder) og mindst 60 år (mænd)

4) dokumentere bidragsperioder og perioder uden bidrag [...] på mindst 20 år for kvinder og mindst 25 år for mænd

5) inden den 1. januar 1999 have udført arbejde af særlig art eller under særlige vilkår som omhandlet i artikel 3, stk. 1 og 3, i lov om overgangspensioner, eller i artikel 32 og 33 i [ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpiecze? Spo?ecznych (lov om alderspensioner og andre pensioner fra den sociale sikring) af 17. december 1998 (Dz. U. af 2016, position 887)]

6) efter den 31. december 2008 have udført arbejde af særlig art eller under særlige vilkår som omhandlet i artikel 3, stk. 1 og 3, i lov om overgangspensioner

7) have afsluttet sit ansættelsesforhold.«

14 Ifølge artikel 8 i lov om overgangspensioner har en arbejdstager, som arbejder under de særlige vilkår, der er opregnet i nr. 20, 22 og 32 i bilag I til den nævnte lov, og som opfylder

betingelserne i denne lovs artikel 4, nr. 1 og 4-7, ret til overgangspension, såfremt denne er mindst 50 år (kvinder) eller mindst 55 år (mænd) og dokumenterer at have udført arbejde under særlige vilkår i mindst 10 år.

15 I henhold til denne lovs artikel 16 ophører retten til overgangspension enten den dag, der går forud for den dag, på hvilken der erhverves ret til alderspension, som fastsættes ved en afgørelse fra den sociale sikringsinstitution eller et andet i særskilte bestemmelser defineret pensionsorgan, eller den dag på hvilken den berettigede når pensionsalderen, eller den dag på hvilken den berettigede afgår ved døden.

16 Artikel 6, stk. 1 og 2 i lov om alderspensioner og andre pensioner fra den sociale sikring (herefter »lov om alderspensioner«) bestemmer:

»1. Bidragsperioder er følgende perioder:

1) Forsikringsperioder

[...]

2. Som bidragsperioder anses også følgende perioder forud for den 15. november 1991, for hvilke der er blevet indbetalt socialsikringsbidrag, eller for hvilke der ikke var en sådan bidragspligt, dvs.:

1) beskæftigelsesperioder efter det fyldte 15. år:

[...]

d) for polske statsborgere i udlandet – hos andre udenlandske arbejdsgivere, hvis der under arbejdet i udlandet er blevet indbetalt bidrag til den polske sociale sikringsordning; [...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

17 Stefan Czerwiński, der blev født den 1. januar 1951, har optjent 23 år og 6 måneder med bidragsperioder og perioder uden bidrag i Polen.

18 Han har endvidere i årene 2005-2011 arbejdet som andenmaskinmester på et skib i Tyskland og som førstestmaskinmester på et skib i Norge. I disse beskæftigelsesperioder indbetalte han bidrag til henholdsvis den tyske og den norske socialsikringsinstitution.

19 Den 12. juni 2013 indgav Stefan Czerwiński en ansøgning om overgangspension til ZUS.

20 Ved afgørelse af 31. juli 2013 afslog ZUS denne ansøgning med den begrundelse, at den berørte ikke havde dokumenteret, at han den 1. januar 2009 i 15 år havde udført arbejde af særlig art eller under særlige vilkår som omhandlet i artikel 3, stk. 1 og 3, i lov om overgangspensioner, og heller ikke havde dokumenteret de ved samme lov krævede 25 år med bidragsperioder og perioder uden bidrag.

21 Stefan Czerwinski anlagde sag til prøvelse af denne afgørelse.

22 Ved dom af 28. januar 2015 frifandt S?d Okr?gowy w Gda?sku VII Wydzia? Pracy i Ubezpiecze? Spo?ecznych (den regionale domstol i Gda?sk, VII. afdeling for arbejdsret og social sikring, Polen) ZUS. Ifølge denne ret havde Stefan Czerwinski godtgjort at have udført arbejde under særlige vilkår i 15 år som krævet efter loven, men han kunne ikke påberåbe sig at have betalt bidrag i 25 år, idet bidragsperioder i udlandet ikke kunne medregnes med henblik herpå.

23 Stefan Czerwinski iværksatte appel til prøvelse af denne dom ved S?d Apelacyjny w Gda?sku III Wydzia? Pracy i Ubezpiecze? Spo?ecznych (appeldomstolen i Gda?sk, III. afdeling for arbejdsret og social sikring, Polen), der er i tvivl om kvalificeringen af overgangspensionen.

24 Selv om det af de polske myndigheders erklæring i overensstemmelse med artikel 9 i forordning nr. 883/2004 fremgår, at overgangspensionerne henhører under kategorien efterløn, er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt disse pensioner bør anses for at være ydelser ved alderdom. Den forelæggende ret er i denne sammenhæng af den opfattelse, at det bør afgøres, om den klassificering af en ydelse under en af de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 3 i forordning nr. 883/2004, som den kompetente nationale myndighed har foretaget i den erklæring, der skal afgives af den pågældende medlemsstat i henhold til den nævnte forordnings artikel 9, har endelig karakter, eller om den kan være genstand for en efterprøvelse ved de nationale retter.

25 Den forelæggende ret har anført, at såfremt overgangspensionen kvalificeres som en ydelse ved alderdom, skal reglen i artikel 6 i forordning nr. 883/2004 om sammenlægning af perioder finde anvendelse.

26 Hvis overgangspensionen derimod skal henhøre under kategorien efterløn, opstår spørgsmålet, om det forhold, at reglen om sammenlægning af perioder, således som den fremgår af artikel 66 i forordning nr. 883/2004, ikke anvendes, er foreneligt med det formål om social tryghed, der følger af artikel 48, stk. 1, litra a), TEUF.

27 På denne baggrund har S?d Apelacyjny w Gda?sku (appeldomstolen i Gda?sk) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Må en national myndighed eller en national ret kontrollere en [klassificering], der er foretaget i en erklæring som omhandlet i artikel 9 i [forordning nr. 883/2004], af en bestemt ydelse som en ydelse, der hører til en konkret gren af social sikring, som er nævnt i denne forordnings artikel 3?

2) Er den overgangspension, som er reguleret i [lov om overgangspensioner], en ydelse ved alderdom som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 883/2004?

3) Er der ved manglende anvendelse af princippet om sammenlægning af forsikringsperioder (artikel 66 og 33. betragtning til forordning nr. 883/2004) på efterløn levet op til målsætningen om social tryghed, som følger af artikel 48, [stk. 1], litra a), TEUF?»

Om det første præjudicielle spørgsmål

28 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den klassificering af en social ydelse under en af de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 3 i forordning nr. 883/2004, som den kompetente nationale myndighed har foretaget i medlemsstatens erklæring i henhold til den nævnte forordnings artikel 9, stk. 1, har endelig karakter, eller om den kan efterprøves af de nationale retter.

29 Hvad angår den erklæring, der er afgivet i henhold til artikel 9, stk. 1, i forordning nr. 883/2004, har Domstolen fastslået, at medlemsstaterne er forpligtede til at afgive en erklæring om

de lovgivninger og ordninger, som vedrører de sociale sikringsydelser, der henhører under det materielle anvendelsesområde for denne forordning, som medlemsstaterne skal overholde, idet de derved overholder de krav, der følger af artikel 4, stk. 3, TEU (jf. i denne retning dom af 3.3.2016, Kommissionen mod Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, præmis 36).

30 Det følger nemlig af princippet om loyalt samarbejde i artikel 4, stk. 3, TEU, at enhver medlemsstat med henblik på den erklæring, der er omhandlet i artikel 9, stk. 1, i forordning nr. 883/2004, bør foretage en omhyggelig undersøgelse af sine egne sociale sikringsordninger og efter denne undersøgelse om nødvendigt erklære dem for henhørende under denne forordnings anvendelsesområde (jf. i denne retning dom af 3.3.2016, Kommissionen mod Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).

31 Denne erklæring skaber således en formodning om, at de nationale lovgivninger, hvorom der er afgivet erklæring i henhold til artikel 9 i forordning nr. 883/2004, henhører under denne forordnings materielle anvendelsesområde og i princippet binder de øvrige medlemsstater (dom af 3.3.2016, Kommissionen mod Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, præmis 38).

32 Omvendt kan den omstændighed, at en national lov eller nationale retsfor skrifter ikke er blevet nævnt i den erklæring, der er omhandlet i artikel 9 i forordning nr. 883/2004, ikke i sig selv bevise, at denne lov eller disse retsfor skrifter ikke falder ind under den nævnte forordnings anvendelsesområde (jf. i denne retning dom af 11.7.1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, præmis 20 og den deri nævnte retspraksis, og af 19.9.2013, Hliddal og Bornand, C-216/12 og C-217/12, EU:C:2013:568, præmis 46).

33 Domstolen har nemlig gentagne gange fastslået, at sondringen mellem ydelser, der ikke er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 883/2004, og ydelser, der er omfattet af denne forordning, hovedsagelig er baseret på de enkelte elementer i den pågældende ydelse, navnlig dens formål og de betingelser, under hvilke ydelsen tilkendes, og ikke på, om en ydelse betegnes som en social sikringsydelse i den nationale lovgivning (dom af 27.3.1985, Scrivner og Cole, 122/84, EU:C:1985:145, præmis 18, af 11.7.1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, præmis 21, og af 5.3.1998, Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, præmis 19 og den deri nævnte retspraksis).

34 Under alle omstændigheder skal en national lovgivning, for at kunne anses for at være omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 883/2004, vedrøre en af de risici, der udtrykkeligt er opregnet i den nævnte forordnings artikel 3, stk. 1 (jf. i denne retning dom af 27.3.1985, Scrivner og Cole, 122/84, EU:C:1985:145, præmis 19, og af 11.7.1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, præmis 22).

35 Da den forelæggende ret i det foreliggende tilfælde er i tvivl om, hvorvidt den i hovedsagen omhandlede ydelse skal kvalificeres som efterløn eller ydelse ved alderdom, er det ubestridt, at denne ydelse vedrører en af de risici, der er opregnet i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 883/2004.

36 Når der imidlertid er tvivl om den kvalificering af den sociale ydelse, som den kompetente nationale myndighed har foretaget i erklæringen i henhold til artikel 9 i forordning nr. 883/2004, påhviler det den medlemsstat, der har afgivet denne erklæring, at genoverveje, om den er begrundet, og i givet fald at ændre den (jf. analogt dom af 3.3.2016, Kommissionen mod Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, præmis 39).

37 Domstolen har i denne sammenhæng fastslået, at en national ret, der skal behandle en tvist om en national lovgivning, altid kan finde behov for at undersøge kvalificeringen af den i sagen for den omhandlede ydelse, og i givet fald forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål herom med henblik på at afgøre om denne lovgivning henhører under det materielle anvendelsesområde for forordning nr. 883/2004 (jf. i denne retning dom af 3.3.2016, Kommissionen mod Malta, C-

38 Eftersom kvalificeringen af en social ydelse som omhandlet i forordning nr. 883/2004 skal foretages selvstændigt og på grundlag af de elementer, der udgør den omhandlede sociale ydelse, af den pågældende ret, i givet fald ved forelæggelse af et præjudicielt spørgsmål for Domstolen, kan den klassificering af de sociale ydelser, der er foretaget i den erklæring, som den kompetente nationale myndighed har afgivet i henhold til den nævnte forordnings artikel 9, ikke have endelig karakter.

39 Hovedformålet med forordning nr. 883/2004, som er at sikre koordineringen af de sociale sikringsordninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, samtidig med at de forskellige nationale lovgivninger behandles ens, ville nemlig blive bragt i alvorlig fare, hvis hver medlemsstat skønsmæssigt kunne fastlægge den nævnte forordnings anvendelsesområde ved at afholde sig fra at inddrage visse sociale ydelser i erklæringen eller omvendt ved at inddrage dem.

40 Følgelig skal det første spørgsmål besvares med, at den klassificering af en social ydelse under en af de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 3 i forordning nr. 883/2004, som den kompetente nationale myndighed har foretaget i den erklæring, som medlemsstaten har afgivet i henhold til den nævnte forordnings artikel 9, stk. 1, ikke har endelig karakter. Den pågældende nationale ret kan selvstændigt foretage kvalificeringen af en social ydelse på grundlag af de elementer, der udgør den omhandlede sociale ydelse, i givet fald ved forelæggelse af et præjudicielt spørgsmål for Domstolen.

Om det andet præjudicielle spørgsmål

41 Med det andet præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om overgangspensionen skal anses for at være en »ydelse ved alderdom« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 883/2004, eller »efterløn« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i samme forordnings artikel 3, stk. 1, litra i).

42 Det bemærkes indledningsvis, at besvarelsen af dette spørgsmål er afgørende for behandlingen af ansøgningen om tildeling af en overgangspension. Såfremt denne pension skal anses for at være en »ydelse ved alderdom« og henset til den omstændighed, at indrømmelse af en sådan ydelse er underlagt tilbagelæggelse af forsikringsperioder, ansættelsesperioder, perioder med selvstændig virksomhed eller bopælsperioder, skal en medlemsstats kompetente institution i overensstemmelse med artikel 6 i forordning nr. 883/2004 nemlig tage hensyn til alle de perioder, der er tilbagelagt i henhold til lovgivningen i enhver anden medlemsstat, endog i enhver anden EØS-medlemsstat, som om der var tale om perioder tilbagelagt i den medlemsstat, hvorunder denne institution hører. Såfremt denne pension skal kvalificeres som »efterløn«, udelukker artikel 66 i forordning nr. 883/2004 derimod, at reglen om sammenlægning af perioder, der er fastsat i denne forordnings artikel 6, kan finde anvendelse.

43 Hvad angår fastlæggelsen af arten af den i hovedsagen omhandlede ydelse bemærkes, at det af Domstolens faste praksis fremgår, at sociale sikringsydelser, uanset de forskellige nationale lovgivningers egenart, må betragtes som værende af samme art, når deres genstand og formål samt deres beregningsgrundlag og tildelingsbetingelser er identiske. Derimod er rent formelle kendetegn ikke af betydning ved klassificeringen af ydelserne (jf. i denne retning dom af 5.7.1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, præmis 13, af 18.7.2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, præmis 25, og af 11.9.2008, Petersen, C-228/07, EU:C:2008:494, præmis 21).

44 Domstolen har fastslået, at der, når der skal sondres mellem de forskellige kategorier af sociale sikringsydelser, skal tages hensyn til den risiko, som hver enkelt ydelse dækker (dom af 18.7.2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, præmis 27, og af 19.9.2013, Hliddal og

Bornand, C-216/12 og C-217/12, EU:C:2013:568, præmis 52).

45 De ydelser ved alderdom, der er omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 883/2004, er således i det væsentlige kendetegnet ved, at de skal sikre et udkomme for personer, der ophører med at arbejde, når de når en vis alder, og som herefter ikke længere er forpligtet til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet (dom af 5.7.1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, præmis 14).

46 Selv om efterløn har visse lighedspunkter med ydelser ved alderdom for så vidt angår genstand og formål – nemlig bl.a. at sikre et udkomme for personer, der har nået en vis alder – adskiller den sig fra ydelser ved alderdom bl.a. for så vidt som den forfølger et beskæftigelsespolitisk formål, idet den bidrager til at frigøre arbejdspladser besat med arbejdstagere, der nærmer sig pensionsalderen, til fordel for yngre arbejdsløse, hvilket formål er blevet aktuelt i forbindelse med den økonomiske krise, som Europa er blevet ramt af (jf. i denne retning dom af 5.7.1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, præmis 16 og 17). Tildelingen af en sådan ydelse bidrager ligeledes i tilfælde af nedlæggelse af en virksomheds økonomiske aktivitet til at formindske antallet af afskedigede arbejdstagere, der er omfattet af arbejdsløshedsforsikringsordningen (jf. analogt dom af 11.7.1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, præmis 31).

47 Det følger heraf, at efterløn i højere grad er knyttet til den økonomiske krise, omstrukturering, afskedigelser og rationalisering.

48 Det skal desuden fremhæves, at selv om de lovbestemte ordninger for efterløn inden ikrafttrædelsen af forordning nr. 883/2004 ikke henhørte under anvendelsesområdet for den lovgivning, der var gældende for vandrende arbejdstageres sociale sikringsordninger, er begrebet »efterløn« nu defineret i den nævnte forordnings artikel 1, litra x), som omfattende alle kontantydelse, bortset fra arbejdsløshedsydelse og førtidig alderspension, som fra en bestemt alder udbetales til en arbejdstager, som har indskrænket, indstillet eller suspenderet sin erhvervsmæssige virksomhed, indtil det tidspunkt, hvor han har ret til alderspension eller til en førtidig alderspension, og hvis tilkendelse ikke er betinget af, at han stiller sig til rådighed for arbejdsformidlingen i den kompetente stat.

49 Ifølge denne bestemmelse adskiller »efterløn« sig fra »førtidig alderspension«, idet sidstnævnte tilkendes, inden en person når den sædvanligvis påkrævede alder for at være berettiget til alderspension og enten fortsat udbetales, når den pågældende har nået denne alder, eller erstattes af en anden alderdomsydelse.

50 Det er i lyset af disse betragtninger at det skal undersøges, om en ydelse som den i hovedsagen omhandlede skal anses for at være en »ydelse ved alderdom« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 883/2004 eller som »efterløn« som omhandlet i denne forordnings artikel 3, stk. 1, litra i).

51 Hvad indledningsvis angår genstanden for og formålet med den i hovedsagen omhandlede ydelse fremgår det af artikel 3 i lov om overgangspensioner, navnlig dennes stk. 1 og 3, at overgangspensionen vedrører de arbejdstagere, som har udført risikofyldt arbejde under særlige arbejdsvilkår, som kan forårsage varige helbredsskader, eller som trods tekniske fremskridt kræver særlige psykiske og fysiske evner, der på grund af aldringsprocessen før pensionsalderen er nedsat eller mindsket i et omfang, der vanskeliggør det arbejde, der er udført hidtil, og også de arbejdstagere, der ikke længere kan udføre arbejde af særlig art, såsom det, der indebærer et særligt ansvar og særlige evner, og som på grund af den nedsættelse af de fysiske og psykiske evner, der skyldes fremskreden alder, ikke længere kan udføre et sådant arbejde uden at bringe andre menneskers helbred og liv i fare.

52 Selv om en modtager af overgangspension a priori, ligesom den arbejdstager, der modtager efterløn som omhandlet i artikel 1, litra x), i forordning nr. 883/2004, har afsluttet eller udsat sin erhvervsmæssige beskæftigelse indtil den alder, hvor denne kan modtage alderspension, forholder det sig ikke desto mindre således, at overgangspensionen hverken er knyttet til arbejdsmarkedssituationen inden for rammerne af en økonomisk krise eller til virksomhedens økonomiske kapacitet i forbindelse med en omstrukturering, men alene arbejdets art, der har en særlig karakter eller udføres under særlige vilkår.

53 Da den omhandlede nationale lovgivning derudover udtrykkeligt henviser til arbejdstagernes aldringsproces og ikke angiver noget formål om frigørelse af arbejdspladser til fordel for yngre personer, synes den i hovedsagen omhandlede ydelse i højere grad at stå i forbindelse med ydelser ved alderdom.

54 Hvad endvidere angår beregningsgrundlaget for den i hovedsagen omhandlede ydelse, fremgår det i det væsentlige af forelæggelsesafgørelsen, at størrelsen af overgangspensionen afgøres på grundlag af størrelsen af alderspensionen, idet artikel 14, stk. 3, i lov om overgangspensioner præciserer, at størrelsen af overgangspensionen ikke kan være mindre end den laveste alderspension, som fastsat ved lov om alderspensioner. Desuden fastsætter artikel 18, 19 og 20 i lov om overgangspensioner ret til plejeydelser, efterladtepension og begravelsesudgifter efter de samme nærmere bestemmelser som dem, der er fastsat i lov om alderspensioner.

55 Hvad endelig angår betingelserne for tilkendelse af den i hovedsagen omhandlede ydelse bemærkes, at artikel 4 i lov om overgangspensioner definerer de generelle betingelser vedrørende alder, anciennitet i ansættelsen og godtgørelse af bidragsperioder og perioder uden bidrag af længere varighed, hvilke i princippet udgør krav vedrørende tildeling af ydelser ved alderdom, som er forskellige fra de tildelingsbetingelser, som almindeligvis gælder for efterløn.

56 Hvad nærmere bestemt angår tabet af retten til overgangspension skal det fremhæves, at selv om det af artikel 16 i lov om overgangspensioner fremgår, at retten til denne ydelse ophører dagen før den dag, på hvilken der erhverves ret til alderspension, indeholder de for Domstolen fremlagte sagsakter imidlertid ikke nogen oplysning, der gør det muligt at udelukke, at der er tale om en førtidig alderspension som omhandlet i artikel 1, litra x), i forordning nr. 883/2004, da overgangspensionen fortsat vil blive udbetalt, når den sædvanligvis påkrævede alder for at være berettiget til alderspension nås, eller overgangspensionen vil blive erstattet af en anden alderdomsydelse.

57 Under disse omstændigheder skal det konstateres, at det følger af både genstanden for og formålet med den i hovedsagen omhandlede ydelse og af dens beregningsgrundlag og tildelingsbetingelser, at en sådan ydelse er knyttet til risikoen ved alderdom som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 883/2004, og at reglen om sammenlægning af perioder

dermed finder anvendelse på ydelsen.

58 Følgelig skal det andet spørgsmål besvares med, at en ydelse som den, der er omhandlet i hovedsagen, skal anses for at være en »ydelse ved alderdom« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 883/2004.

Om det tredje præjudicielle spørgsmål

59 Under hensyn til besvarelsen af de to første spørgsmål, er det uforholdt at besvare det tredje spørgsmål.

Sagsomkostninger

60 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tiende Afdeling) for ret:

1) **Den klassificering af en social ydelse under en af de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger, som den kompetente nationale myndighed har foretaget i den erklæring, som medlemsstaten har afgivet i henhold til den nævnte forordnings artikel 9, stk. 1, har ikke endelig karakter. Den pågældende nationale ret kan selvstændigt foretage kvalificeringen af en social ydelse på grundlag af de elementer, der udgør den omhandlede sociale ydelse, i givet fald ved forelæggelse af et præjudicielt spørgsmål for Domstolen.**

2) **En ydelse som den, der er omhandlet i hovedsagen, skal anses for at være en »ydelse ved alderdom« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 883/2004.**

Underskrifter

*Processprog: polsk.